

در التیام زخم‌های آبان 98

جعفر گلابی

با اینکه 2 سال از وقایع تلخ و خسارت بار و فاجعه‌آسای آبان سال 98 می‌گذرد ولی هنوز برخی از آثار منفی آن به چشم می‌خورد. گویی در نگاه خیره مردم، غمی نهفته وجود دارد و افزایش مهاجرت از کشور خصوصا از سوی نخبگان تنها یکی از نتایج منفی آن است. بحث‌ها و تحلیل‌ها و موضع‌گیری‌ها پیرامون آن جریان دارد و حتی صدا و سیما که همه ماجرا را در خطا و سهل‌انگاری دولت روحانی خلاصه می‌کند در مهم‌ترین بخش خبری خود به آن می‌پردازد و نشان می‌دهد که هنوز زخم مذکور نه تنها التیام پیدا نکرده است که دردش حس می‌شود و گویا همه ارکان جامعه آن را تعقیب می‌کنند! اگرچنین است و واقعیت‌های موجود بر آن صحنه می‌گذارد عاقلانه و آینده‌اندیشانه و اقناع‌آفرین آن بود که رسانه ملی به جای مواجهه کلیشه‌ای و یکجانبه، با دعوت از صاحب‌نظران با دیدگاه‌های متفاوت موضوع را به بحث بگذارد تا هم ابعاد مختلف ماجرا روشن شود و هم عیب‌ها و نقص‌ها و خطاها و جفاها آشکار شوند و مردم قضاوت کنند و از این رهگذر امیدوار شوند که زخم‌ها و دردهای‌شان مورد توجه هست. در زمانی که کوچک‌ترین حوادث دنیا با سرعت به سمع و نظر جهانیان می‌رسد و مردم در شهرها و روستاهای دور و نزدیک انواع تحلیل‌ها را می‌شنوند و شبکه‌ها و کانال‌های متعدد فارسی زبان از هفته‌ها پیش روی حوادث آبان 98 تمرکز کم سابقه‌ای کرده‌اند، نهایت انفعال و سهل‌انگاری و گسست از جامعه است که در کشور خودمان به اشاره‌ها و شعارهای رسمی و یکجانبه اکتفا شود و میدان را به رسانه‌هایی بدهند که رسماً متعلق به دولت‌های بیگانه‌اند و منافع ایشان را پیگیری می‌کنند. چه اشکالی داشت که صدا و سیما هم از جامعه شناسان با دیدگاه‌های متفاوت و هم از سیاسیون و احزاب اصولگرا و اصلاح‌طلب و حتی امضاکنندگان نامه 77 نفره دعوت به عمل می‌آورد تا به صورت شفاف ابعاد ماجرا شکافته شود؟ چنین رفتاری حاکی از عقلانیت و شجاعت و رسیدگی اصولی به دردهای جامعه و برگرداندن نگاه‌ها به درون است. شاید در این صورت به این نقطه امیدآفرین می‌رسیدیم که خطاکاران در هر سوی ماجرا بوده‌اند اعتراف و اعتذار خود را ابراز می‌کردند. مگر می‌شود در آن حادثه بزرگ و تکان‌دهنده همه معصومانه رفتار کرده باشند و فقط تقصیرها متوجه چند جوانی باشد که احیانا آتشی برپا کرده‌اند؟ مگر برخی از مسوولان به دلجویی سراغ بعضی از خانواده‌های

جانباختگان نرفتند ؟ همین اقدام می‌توانست در ابعادی بزرگ‌تر و نافذتر و مسوولانه تر و جدی تردنبال شود و آن زخم حداقل تا حدودی التیام پیدا کند.

به هر حال نسبت به آن حادثه غم‌انگیز نظرهای مختلف و متضادی وجود دارد، برخی معتقدند اعتراض خشم‌آلود به سهمیه بندی بنزین دارای زمینه های سیاسی و اقتصادی و اجتماعی متعددی بود و حتی اگر در جریان گران‌شدن بنزین بروز پیدا نمی‌کرد ممکن بوده وهست که بر سر هر موضوع دیگر ظهور کند و تنها در صورت حل مشکلات زمینه‌ای و اساسی امکان وقوع آن از بین می‌رود. عده ای کل ماجرا و تندشدن اعتراضات را به نفوذ و تحریکات بیگانگان و عواملشان نسبت می‌دهند و نظام را ناچار به برخورد با اعتراضات می‌دانند. برخی اهمیت چندانی به موضوع نمی‌دهند و ادعا دارند که این گونه حوادث در بسیاری از کشورها اتفاق می‌افتد و نگران‌ساز نیست و گروهی اعتقاد دارند که وقوع اغتشاشات گسترده طی کمتر از دو سال خبر از نارضایتی‌های ریشه دار می‌دهد و باید به صورتی عمیق و مسوولانه به آنها نگریست و با درک مشکلات مردم و تواضع در مقابل آنها و عمل به اراده ملت جلوی تکرار آن را در ابعاد یا وجوه مختلف گرفت. مسلمانان در هر یک از نظرات فوق و آراء دیگر حداقل بخشی از واقعیت وجود دارد که با بحث و تضارب فکرها دستیابی به یک بینش ملی و در مان‌گرا امکان‌پذیر می‌شود. مهم این است که متعهدان به کشور و همه خیرخواهان ملت از وقوع آن حادثه دلی پر خون دارند و هر کس به روش خود تلاش می‌کند که دیگر در هیچ شرایطی کشور شاهد رنج اغتشاش و درگیری نشود، هیچ خونی به زمین ریخته نشود و هیچ خانواده‌ای عزیز خود را از دست ندهد. تشنج و ناآرامی و درگیری سم مهلک برای کشور است و برای همه حاضران در صحنه داخلی بازی تلخ باخت- باخت و برای بیگانگان و ایران ستیزان و رقیبان منطقه‌ای بازی شیرین برد- برد است. اوضاع کلی کشور خوب نیست و انبوه مشکلات و رنج کم سابقه ای که مردم خصوصا تهی‌دستان می‌کشند نیاز به احساس مسوولیت همه دلسوزان و رفتار عقلایی را بیش از پیش طلب می‌کند. مسلما هیچ راه حل یک‌سببه‌ای وجود ندارد که حجم عظیم نابسامانی‌ها را بر طرف سازد، ما در پیچ سخت تاریخی قرار گرفته‌ایم و به صبری سخت و تلخ و طولانی با حداکثر سواس و دقت و تدبیر نیازمند شده‌ایم. راهی جز اصلاح مستمر و واقع‌بینانه و شجاعانه امور و تفاهم عمیق ملی جلوی پایمان نیست. جامعه آگاه از کنار مسائل عبور نمی‌کند به خیال اینکه فراموش شوند، آنها را مرتبا یادآور می‌شود و در حلشان کوشش بی دریغ می‌کند.